THE LIBRARY OF THE
APR 27 1927
UNIVERSITY OF

Izhaja vsak dan razen sobot in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XX. | Cena lista je $5.00 | Entered as second-class matter January 25, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. | Chicago, Ill., sobota, 23. aprila (April 23), 1927. | Subscription $5.00 Yearly | ŠTEV.—NUMBER 96

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

PRODUKTIVNI STROŠKI JEKLA IN PREMOGA

Bilo je skoraj odrejeno, da se pogleda v knjige velikih premogovnih jeklarskih kombinacij.

Washington, D. C. — Končno je bilo skoraj vendar odrejeno, da se razgalijo knjige velikih kompanij, ki se pečajo s produkcijo premoga, koksa, sirovega železa in jekla, kot določa zvezni strokovni zakon in kot naroča izredna kongresna resolucija izza leta 1919. Najvišje zvezno sodišče, izvzemši sodnika McReynoldsa, je odklonilo preprečiti komisiji izvedenje omenjene kongresne naloge. Najvišje sodišče je odredilo, da dva in dvajset kompanij, ki jih vodi Claire Furnace kompanija in ki v resnici predstavljajo premogovni in jeklarski trust, izroče vse potrebne informacije komisije, ki so potrebne s pridržkom, ako justični tajnik odobri vprašanja, ki jih zastavi komisija.

Ako se pogleda ta odlok površno, se smatra za ljudsko zmago. Ta zmaga mogoče povzroči, da se izve, koliko so jeklarski delavci prispevali k $200,000,000 dividendam, ki jih je jeklarski trust ravnokar razdelil med svoje delničarje. Če bo komisija kdaj videla izplačila mezde, bo lahko pronašla, kako se jeklarski delavci in rudarji izkoriščajo.

Ampak odlok ima kljuko. Že fakt, da je vrhovni sodnik Taft podal odlok, je stvar sumljiva. Sodišče pravi v svojem odloku, da so združene jeklarske in premogovne komisarije začele s svojim ugovorom na napačnem mestu. Mesto, da so kampanije zahtevale, da se zvezni obrtni komisiji prepreči preiskava, naj bi bile čakale, da bi bil justični tajnik pričel prvi ugovarjati vprašanjem komisije.

Zdi se, da najvišje sodišče misli, da bo urad justičnega tajnika pričel ščititi interese jeklarskih podjetnikov in premogovnih baronov. Po zakonu je njegova naloga, da nastopi taktno, katero vprašanje, ki ga je zastavila komisja, je "pertinentno, katero postavno" glede preiskave. Obenem je pa tudi njegova naloga, da ščiti komisijo pri vseh vprašanjih, katerim se kompanije skušajo izogniti.

Ako ima justični tajnik Sargent, ki je bil vaški odvetnik v Ludlowu, Vermont, dosti inteligence in možganske energije za izboljšanje orožja zvezne strokovne komisije proti jeklarskim in premogovnim družbam, tedaj tega še ni dozdaj pokazal.

Poizkus, da se doženejo produktivni stroški za jeklo in premog je bil napravljen, ko sta bila Victor Murdock in pokojni William Culver člana komisije. Takrat sta dokončala ravno preiskavo monopola v mesarski industriji. To je bilo malo preje pred stavko jeklarskih delavcev. Jeklarski trust se je branil z vsemi štirimi, da vlada ne izve za produktivne stroške, a obenem se je pripravil, da zlomi stavko.

Jolietski morilec poskusil samomor.

Joliet, Ill. — Charles Duchowski, eden izmed šestorice na smrt obsojenih morilcev jetničarja Kleina, ki je nedavno hotela že drugič pobegniti iz ječe, je 21. t. m. poskusil izvršiti samomor. Tolkel je z glavo ob železne drogove svoje celice. Prizadjal si je dve težki rani, toda zdravniki pravijo, da okreva. Mehikanec Rea, ki je pobegnil, je še danes na prostem.

Calles odredil neizprosno uničenje vstašev

Ves vojni aparat je na delu, da iztrebi klerikalne bandite. Monstrozni zločin pri La Barci razburil vso deželo. Priče izpovedujejo, da so videle duhovne, ki so vodili napad. Banditi so morili ženske in otroke s klicem "Živel kralj Krist!" Episkopat izjavlja, da ni odgovoren.

Mexico City, 22. apr. — Mehiška vlada je danes odredila cenzuro na brzojavke, ki odhajajo v tujino. S tem odlokom hoče preprečiti zvezo mehiških klerikalcev z onimi v Združenih državah in drugje v inozemstvu, ki delujejo skupno za katoliško revolucijo v Mehiki.

Obenem je vlada odredila neizjrosno vojaško kampanjo proti vstaškim tolpam, ki so se razpasle po centralnih državah. Gorostasno hudodelstvo vstašev pri La Barci 19. t. m., ko so banditje pod vodstvom treh duhovnov napadli natrpan vlak Guadalajara-Mexico City, ga oropali in pobili oziroma na živem sežgali preko 100 oseb, je podžgalo vlado k skrajni akciji. Za vstaške tolpe ne bo odslej nobenega usmiljenja; vsakdo, ki je odgovoren, pa naj bo še tako na visokem v katoliških krogih, bo plačal kazen.

Kazensko ekspedicijo vodi sam vojni minister, general Joacquin Armo. Vse centralne države so v vojnem stanju. Vojaštvo zasleduje tolpe peš v avtih, na konjih, v vlakih in v letalih. Ves vojni aparat je mobiliziran za iztrebljenje in uničenje tajnih klerikalnih gnezd. Delavske in agrarne unije so ponudile vladi svoje sodelovanje. Organizirale so prostovoljske kadre, ki pomagajo vojakom obkrožati hribe in česati divje šume.

Klerikalci odnesli $100,000.

Motiv napada na vlak je bil vsekakor denar. Iz ekspresne kare so vstaši odnesli 200,000 pezov ($100,000). To je bil vladni denar, ki je bil na potu v banke. Poleg tega so banditi pobrali pasažirjem več tisoč dolarjv v gotovini in zlatnini.

Ranjeni in do smrti prestrašeni potniki, ki so ostali pri življenju, so potrdili poročilo vlade, da so katoliški duhovni vodili napad in masaker. Neki časnikar iz Guadalajare, ki je bil v vlaku, je izpovedal, da je videl in spoznal tri duhovne z imeni Vega, Gonzales in Arturo. Druga priča z imenom Patricio Villabolas iz Tepica, ki je ranjen, je izpovedal, da se je duhoven vozil okrog vlaka v avtu. Ko so bili vojaki v vlaku pobiti, je drugi duhoven stopil v vlak in dal povelje: "Pobijte vse, o katerih sumite, da so vojaki!"

"Viva Christo Rey!"

Američani, ki so bili v vlaku, pričajo, da so vstaši stopili v vagone s krikom "Viva Cristo Rey (živel kralj Krist)!" Imeli so tudi slike Marije device iz Guadalupe. Neki vstaš je dejal Američanu, da se zato bojuje, ker je Calles zaprl Krista v Belem (ime ječe v glavnem mestu).

Glavni vodja čete je bil neki "Catorce" (Štirinajst), bivši vojak Francisca Ville, ki je pred dvema tednoma razglasil "sveto vojno" za katoliško cerkev v Mehiki.

Druga priča je sarržent Anduaga, ki je bil z vojaškim spremstvom v vlaku. Od 50 vojakov so samo štirje ostali pri življenju in še ti so ranjenci. Neki Američan je rešil dva, ko ju je naglo oblekel v civilni suknji. Tretji pravi, da mu je ohranil življenje eden duhovnov, ki so bili z banditi. Četrti, Anduaga, se je rešil s tem, da se je narodil mrtvega, ko so vstaši planili v voz. Vstaši so suvali in rezali tudi mrtve vojake. On je dobil bodljaje z nožem v rebra in noge, kljub temu ni jeknil.

Drugi sarržent, Filberto Cabrera, je ostal pri življenju na besedo duhovna. Bandit mu je rekel: "Padre (oče) pravi, da si lahko živ, torej idi k vragu."

Mesarjenje žensk in dece.

Po najnovejšem poročilu je bilo nekaj čez sto oseb ubitih in sežganih. Med temi je bilo večje število žensk in otrok. Ubijanje otrok je bilo strašno. V vlaku so našli do zdaj dvajset mrličkov. Od ene družine, ki je štela 14 glav, je bila mati in enajst otrok ubitih. Manuel Diaz, delavec, je zblaznel, ko je našel svojo ženo in pet otrok mrtvih.

Okrog 50 ranjencev obojega spola leži v začasni bolnišnici v La Barci.

Tri ure je trajala bitka z vojaki, nakar so vstaši porabili eno uro za ropanje in zažiganje vagonov ter pobijanje pasažirjev. Ob času, ko je prišlo zvezno vojaštvo na pomoč, so vstaši že odšli v bližnje hribe. Vojaki so našli le goreče vagone, v katerih so se pekli mrliči, trupla okrog vlaka, stokajoče ranjence in okrog 300 napol mrtvih od strahu ljudi v ostalih vozovih, ki niso bili zažgani.

Callesova izjava.

Predsednik Calles je drugi dan publiciral izjavo sledeč vsebine:

"Naša edina opomba k temu bolečemu dogodku je, da opozorimo ljudstvo Mehike, katero ima količkaj zdrave pameti, posebno pa siromašne sloje, h katerim so spadale na barbarski način umorjene in sežgane žrtve v vlaku po cerkveni bandi— na moralno nižino onih, ki se smatrajo za duhovne voditelje dežele in zahtevajo oblast nad ljudstvom. Ni se treba čuditi, kajti katoliška cerkev ni zdaj prvič storila kaj takega; cerkev je tega vajena od časov inkvizicije do današnjih dni."

Škofje odklanjajo odgovornost.

Mexico City, 22. apr. — Episkopat katoliške hierarhije v Mehiki je izjavil snoči, da katoliška cerkev v Mehiki ni odredila napada na vlak in zato tudi ne smatra, da je odgovorna zanj, čeprav so bili — kakor poroča vlada — duhovni med napadalci. Nadškof Flores je v posebni izjavi rekel, če je vse res tako kakor se glase poročila, da so napadalci vredni najhujše obsodbe in kazni.

Demokratje izgubljajo delo.

Chicago. — Kot posledica izvolitve novega župana Thompsona, je že več demokratov, ki jim je prejšnji župan dal delo, sedaj izgubilo zaslužek pri mestu.

Ontario računa na ameriške dolarje.

Toronto, Ont., 22. apr. — Kanadska provinca Ontario pričakuje, da bo v tekočem letu naželela milijon dolarjev od prodane pijače Američanom.

MacDonald obiskal Coolidga.

Washington, D. C. — Ramsay MacDonald, bivši laboritski premijer v Angliji, je bil v četrtek gost v Beli hiši. Ko je bil obisk končan, so reporterji vprašali MacDonalda kaj misli o Coolidgu. "Zelo prijazen in domač mož," je rekel MacDonald.

Smrt dveh kadetov.

Newport News, Va., 22. apr. — R. W. Kennison in W. F. Bingham, kadetna zrakoplovca, sta bila danes ubita, ko je njih zrakoplov treščil na tla.

ROCKEFELLERJEVE PRIDIGE JAKO SMEŠNE

Njegove pridige so ga zdaj spravile v škripce. — Stavkarji menijo, da naj Rockefeller izvrši, kar pridiga v baptistovski cerkvi.

New York, N. Y. — Stavkujoči strojevodje in kurjači na Western Maryland železnici so prijeli John D. Rockefellerja za besedo. Stavkarji menijo, da naj Rockefeller izvrši, kar pridiga v cerkvi.

To zahtevo železniških strojevodij in kurjačev je izrekel Fred Barr, podpredsednik organizacije železniških strojevodij in kurjačev, ki so že dve leti na stavki pri Western Maryland železnici. Stavkarji ne zahtevajo nič drugega kakor mezdo, ki jo plačujejo druge železnice.

Barr opozarja ameriško javnost na pridigo, ki jo je Rockefeller mlajši obdržaval v baptistovski cerkvi na Euclidovi avenuji v Clevelandu o razmerah med podjetniki in delavci. V tej pridigi je Rockefeller dejal, da sta delavec in podjetnik druga, da so interesi obeh skupni in ne nasprotni in da je uspeh odvisen od obeh in ne samo od enega samega.

Barr opozarja javnost, da Rockefeller nekaj pridiga, v pkrsi pa izvaja nekaj drugega. Stavkarji so v teku dveh let napravili več apelov na Rockefellerja kot delničarja, ki je lastoval največ delnic omenjene železnice. Rockefeller se ni oziral na njih apele. Na to so stavkarji apelirali na Federalni svet cerkve. Poročilo tega sveta potrdi, da so njih pritožbe resnične.

Ko je bilo poročilo objavljeno, je Rockefeller hitro prodal svoje delnice. Rockefellerjevi interesi kontrolirajo še precej tovora, ki se prevaža po tej železnici. Zaradi tega Barr ponovno zahteva od Rockefellerja, da intervenira v interesu zmernih zahtev stavkujočih strojevodij in kurjačev.

Železničarji zahtevajo odgovor od Rockefellerja.

Brazilski delavci še vedno preganjani

Delavski listi ne morejo izhajati. — Aretacije voditeljev delavstva so na dnevnem redu.

Rio de Janeiro, Brazilija. — Brazilska vlada je že zdavnej izjavila, da je obsedno stanje odpravljeno. Ampak delavci so vseeno izpostavljeni preganjanju in policijskim šikanam. Redni delavski list se ne morejo izdajati. Delavske voditelje aretirajo, ne da bi policija podala kakšna pojasnila.

Delavske razmere so slabe v deželi. Proti plantažnim delavcem divja hud teritorizem in tako je na tisoče in tisoče teh delavcev šlo za delom v mesta. To je pa pomnožilo brezposelno delavsko armado v mestih in delavske mezde so padle.

Brazilski predsednik, ki nastopa kot diktator, izjavlja, da je socialni in industrijski nepokoj problem, ki ga rešuje edino policija.

Ta izjava pokazuje, kaj ima brazilsko delavstvo pričakovati od svoje vlade.

Izgubil spomin.

Chicago, 22. apr. — Snoči je prišel na policijsko postajo na Clarkovi ulici mlad fant kakih 28 let star ter izjavil, da je izgubil spomin. Policija ga je poslala v psihopatično bolnišnico na opazovanje.

Amerika se je ločila od velesil v Kitaju!

Noče se udeležiti reprisalij radi incidenta v Nankingu kot hočejo evropske velesile. Japonska se tudi obotavlja. Amerika obdrži svoje ladje in čete tamkaj, toda nastopala bo neodvisno.—Kuomintang v finančni krizi. Tartarske vesti iz Londona.

Washington, D. C., 22. apr.— Iz oficijelnih krogov se je danes izvedelo, da vlada Združenih držav odklanja kolektivno sodelovanje z evropskimi velesilami na Kitajskem. Japonska je tudi zavzela enako stališče.

Ameriška vlada je odklonila sodelovanje v reprisalijah, ki jih imajo v načrtu Anglija, Italija in Francija v svrho enforciranja zadoščenja za nankingski incident.

S tem korakom — ki pa še ni oficijelno naznanjen — je Amerika izpremenila čez noč svoje stališče in se ločila od evropskih velesil v kitajski zadevi. Vest se tudi glasi, da Amerika sicer obdrži svoje bojne ladje in čete na Kitajskem, toda glede akcije, kdaj in kje jih sme upotrebiti, bo sama odločala.

Šangaj, 22. apr. — Revolucijonarna Kitajska je zabredla v veliko finančno krizo. Hankovska vlada je razglasila moratorij in prepovedala bankam izdajati svoj papirnati denar. Po odloku vlade morajo banke osvojiti denar, ki ga izdaja kuomintangska centralna banka. Kajšekova "vlada" v Nankingu je pa objavila nasproten odlok, s katerim prepoveduje vsem bankam plačevati srebro organom hankovske vlade. Kajšekov odlok so hitro podprli vsi bankirji v Šangaju in takoj ustavili izplačevanje srebra. To je povzročilo veliko zmešnjavo med Kitajci in udarjeni so tudi inozemski trgovci.

Medtem se nadaljuje besedna vojna med levičarji in desničarji v kuomintangu. Šangajski levičarji pravijo, da je vse govorjenje o boljševizmu v stranki navaden bluf. Kajšek se je nalezel stare kitajske bolezni — militarizma, to je vse. Boj se torej vrši med civilno in vojaško vrhovno oblastjo. Vojna s severom mora prenehati toliko časa, da se reši to vprašanje.

London, 22. apr. — Londonski buržoazni listi poročajo, da je Mihael Borodin, ruski svetovalec v Hankovu, aretiran. Dalje poročajo, da je Čangtsolin v Pekingu "odkril" iz dokumentov, ki so bili zaplenjeni v sovjetskem poslaništvu, da je sovjetska Rusija potrošila že milijon dolarjev za propagando na Kitajskem in da je več kot polovico te vsote prejel kristjanski general Fengjuhsiang.

150,000 ljudi prizadetih vsled povodnji

Grozna katastrofa, kakršne še ne pomni Amerika, uničuje Misisipiško dolino. — Ponovna zima mori zgodnjo spomlad.

Chicago. — Vremenski bogovi delajo te dni naravnost blazne skoke. Lepa spomlad s skoraj julijsko vročino, v kateri so se Čikažani potili velikonočne dni, se je v četrtek hitro umaknila ostremu mrazu. Bilo je vse: dež, sneg in zmrzlina. V petek zjutraj je bela slana pokrivala strehe, vrtove, parke in polja. Nedvomno je slana naredila precej škode na vrtovih in poljih.

Enaka izpremenba je bila v vzhodnih državah. V New Yorku in Massachusettsu, kjer so imeli v torek in sredo 90 do 100 stopinj vročine, je v četrtek padla temperatura za 50 do 60 stopinj. V zapadnih državah imajo sneg in mraz prav blizu ničle. V Kanadi je bilo 12 stopinj pod ničlo.

Ali vse to ni nič napram nesreči, ki je obiskala Misisipiško dolino. Tam je strašna povodenj, ki je že pregnala 150,000 prebivalcev na plano. Reke še vedno naraščajo, posebno Mississippi, in jezovi, ki v času običajnih malih povodnji drže reke v strugah, so se zdaj vsi podrli.

Po najnovejših poročilih je položaj v prizadetih krajih sledeči:

7500 štirijaških milj zemlje je pod vodo, ki je od 5 do 20 čevljev globoka.

Do danes je utonilo okrog 130 oseb. V četrtek je utonilo 18 oseb v Knowltonu, Ark. in drugih šest je utonilo v Clarendonu, Ark. Neznano število zamorskih delavcev je izginilo v vodi blizu Stops Landinga, Miss. Delali so nasipe, da ustavijo vodo, toda deroči valovi so odnesli nasip in revne zamorce.

Na nizkem hribčku blizu Little Rocka se je v noči med četrtkom in petkom nahajalo 300 oseb pod milim nebom. Begunci so obupno klicali na pomoč, kajti voda je vstajala vedno višje in višje. Iz St. Louisa je odplulo 50 čolnov, da rešijo te siromake. Mesto Little Rock, Ark., je docela pod vodo.

Trpljenje ljudi se je povečalo, ko je pritisnil mraz. Med begunci so tudi začele razsajati epidemične bolezni.

Ves aparat zveznega Rdečega križa in mnogih kompanij vojaštva je na delu v okoliših morilne vode. Governerji Illinoisa, Missourija, Arkansasa, Oklahome in Tennesseeja so objavili apele za denarne prispevke. Materijalna škoda se danes že ceni na sto milijonov dolarjev.

Japonske banke pokaje

Velika finančna kriza maje cesarstvo vzhajajočega solnca. Vlada dala moratorij.

Tokjo, 22. apr. — Japonska vlada je danes razglasila moratorij za vse banke v deželi. To pomeni, da bankam ni treba več izplačevati vlog. Moratorij traja tri tedne. Zadnje dni je bil tak naval vlagateljev na banke, da so banke kar druga za drugo zapirale vrata.

"Banka plemičev," eden največjih denarnih zavodov na Japonskem, ki je imela 80 podružnic in 368 milijonov jenov v vlogah ter 350 milijonov jenov (jen je 50c) v posojilih, je včeraj skrahirala. To pa ni bilo vse. Banka je potegnila za seboj v krah še 40 drugih zavodov.

Med vsemi finančniki na Japonskem je zavladala največja panika.

Rudarji odprtih jam v Indiani na delu

Terre Haute, Ind. — Rudarji v odprtih jamah v Indiani, ki so izvojevali staro mezdno lestvico z novo dveletno pogodbo, katero so podpisali lastniki, so se 21. aprila vrnili na delo.

Transatlantični telefon odprt javnosti.

Chicago, 22. apr. — The American Telephone in Telegraph družba je včeraj naznanila, da bo transatlantska telefonska zveza odprta javnosti šest ur vsak dan od 24. aprila naprej. Čas za Chicago velja od sedme zjutraj do ene popoldan.

POLOŽAJ V EVROPSKI PREMOGOV. INDUSTRIJI

Premogovne rezerve v Poljski Šleziji in Nemčiji postajajo velike. — Brezposelnost med evropskimi rudarji hitro narašča.

Amsterdam, Holandsko. — Mednarodna federacija delavskih strokovnih organizacij poroča, da se gospodarski položaj v kontinentalni Evropi obrača toliko na slabeje, kolikor se množe naročila na britski premog.

Ob času stavke so se množila naročila na premog v kontinentalni Evropi. Zdaj se ta naročila znižujejo in vedno več premoga se naroči v Britaniji.

Stavka britskih rudarjev je lani rešila Poljsko finančnega poloma. Premog iz šlezkih premogovnikov je odhajal na britske trge. Zdaj so Britje zopet osvojili te trge in izvoz premoga iz Poljske se je tako znižal, da panika ogroža Poljsko.

V ruraski premogovni pokrajini v Nemčiji se množe kupi premoga, ki čakajo na kupce. Pričakuje se velika konkurenca v cenah. Padanje cen je pričelo v vseh treh deželah: Nemčiji, Franciji in Belgiji.

Brezposelnost med evropejskimi rudarji silno narašča, pravi poročilo. Vse kaže, da se bo število brezposelnih silno povečalo, ker padajo cene premogu, delavne ure so se pa podaljšale. V Britaniji se je povišala produkcija na rudarja od zadnjega izpora, zaradi česar je sto tisoč rudarjev manj zaposlenih, kot jih je bilo v mesecu aprilu 1926. Vseh rudarjev je brez dela okoli 200,000. Izboljšane produkcijske metode prihranijo premogovnim podjetnikom milijone na mezdi, obenem pa obetajo, da bo še več rudarjev brez dela.

Rudarji se nahajajo v slabšem položaju kot kdaj preje, pravi poročilo. Vsi premogovniški lastniki in podjetniki bodo nadaljevali z bojem, ki so ga lani pričeli britski podjetniki proti rudarjem, da bodo največ trpeli rudarji lastne dežele. Prav nobena evropska država se ne trudi odvrniti katastrofe na svetovnem trgu premoga.

Skoraj pred enim letom je mednarodni delavski urad v Švici pričel preiskovati razmere v premogovni industriji in premogovne trge. Do dne 16. marca je odgovorila samo Francija in še njen odgovor je nepopoln. Druge vlade so brezbrižne in se ne brigajo za drugo kot pa to, da bi prodale ceneje svoj premog, kot njih sosedje. Francoski rudarji so bili letos prisiljeni sprejeti znižanje mezde za 2.6 fr.

Ko so bili britski rudarji izprti, so delavski listi naglašali, ako se posreči britskim podjetnikom poraziti britske rudarje, tedaj bodo poslabšane življenske razmere rudarjev tudi v drugih evropskih deželah in nazadnje se bodo premogovni baroni navalili na ameriške rudarje.

Trije napadalci dekleta prijeti.

Chicago, 22. apr. — Trije mladeniči so bili včeraj prijeti, ker so osumljeni, da so napadli Pavlino Wylijevo, dvaindvajset let staro, na 4644 Sheridan roadu, kjer je šla peš z njenim spremljevalcem. Zvlekli so jo v avto, njenega spremljevalca so pa nagnali. Napadalci so jo batinali. Vsa zmedena je prišla na policijsko postajo. Nato je bila poslana v bolnišnico.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto, $2.50 za pol leta in $1.25 za tri mesece; Chicago in Cicero $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5.00 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

138

Datum v oklepaju n. pr. (Mar. 31-1927) poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MASAKER ŽEN IN OTROK V MEHIKI.

Voditelji masakra trije katoliški duhovni.

Mehiški katoliški revolucijonarji, ki se bojujejo za "versko svobodo," in ki so napadli vlak pri La Barci in masakrirali vse, kar so mogli masakrirati, so pokazali, da nimajo nič človeškega v sebi, ampak v njih so samo zverski inštinkti najkrvolečnejših zveri.

Po oceni onih, ki so vtekli klanju, je okoli pet sto banditov napadlo potniški vlak pri postaji La Barca. Vlak je imel posadko 50 vojakov, ki so se bojevali z banditi, dokler ni padel zadnji vojak. Boj je trajal tri ure in pol. Nato so banditje zaprli železniške vozove in zapalili vlak. Kdor je skušal uteči iz gorečega vlaka skozi okno, tega so banditje ustrelili ali pa pobili z gorjačami. Prizanesli niso nikomur: moškim, ženam in otrokom. Kdor ni ubežal v splošni zmešnjavi in če je bil domačin, je moral pod nož katoliških banditov, ki trdijo, da so revolucijonarji. Po končanem klanju so banditje strahopetno zbežali v gore, kajti imeli niso poguma, da počakajo vojaške pomoči in se spuste z njo v boj. Obnašali so se, kakor se obnašajo zverski in strahopetni fanatiki. Napram šibkemu so brutalni, napram močnemu se jih prime strah in beže.

Te katoliške zveri v človeški koži so po poročilih iz glavnega mesta Mehike vodili trije katoliški duhovni, Vega, Pedroza in Angulo, in katoliški odvetnik Lóza, komisar Lige za obrambo verske svobode. To pokazuje, da so s tem napadom in masakrom večalimanj v zvezi višji dostojanstveniki katoliške cerkve v Mehiki. Nižji mehiški katoliški duhovni bi se nikdar ne drznil sodelovati pri takem nečloveškem masakru, ako bi se bali kazni svojih cerkvenih avtoritet. Ako se hočejo katoliške cerkvene avtoritete v Mehiki oprati suma, da se je ta zverski čin izvršil z njih znanjem, tedaj bodo izročile zverske duhovne civilnim oblastem, vrhtega jih pa še same duhovno kaznovale po cerkvenih zakonih zaradi zverskega čina, ki ponižuje še preprostega človeka na stopnjico zveri, kaj šele duhovnika. Ako katoliške cerkvene avtoritete v Mehiki tega ne store, tedaj ne bodo le pokazale, da imajo zveze s katoliškimi zverskimi banditi, ampak jasno bo, da se katoliška cerkev v Mehiki še danes ravna po razupitem jezuitskem načelu: namen posvečuje sredstva. Z drugimi besedami to pomeni, da katoliška cerkem v Mehiki ne smatra pobijanja in klanja nedolžnih ljudi — moških, ženskih in otrok — za zločin ali greh, ako so bili taki zverski čini izvršeni v interesu cerkve.

Prepričani smo, ako bi tak zverski čin izvršili kitajski revolucijonarji, da bi ves svet zarjul in najglasnejši med najbolj glasnimi bi bili papež in razne druge katoliške avtoritete v obsojanju zverskega čina.

Ako katoliške avtoritete v Mehiki ne bodo ničesar podvzele, da se kaznujejo krivci in povzročitelji tega zverskega masakra, tedaj bo civilizirani svet vedel, kaj ima pričakovati od katoliške cerkve, ako dobi zopet moč kakeršno jo imela v srednjem veku.

Dokaz bo tukaj, da se katoliška cerkev ni prav nič izpremenila, ampak ostala je taka, kakeršna je bila, ko je bila na vrhuncu svoje moči: sovražnica prave vede in znanosti, vsake svobode in vsakega pravega napredka v človeški družbi.

Katoliške cerkvene avtoritete v Mehiki ne bodo najbrž ničesar podvzele proti katoliškim duhovnom, ki so bili voditelji pri klanju žen in otrok, kar bi kazalo, da imajo resno voljo, da se voditelji takih zverskih činov kaznujejo. K večjem bodo izjavile, da niso imele nobenih stikov s temi voditelji in da je sumničenje neopravičeno.

Javnost se s takimi izjavami ne more zadovoljiti, ker ne pomenijo ničesar, dogodki pri masakru pa govore in dokazujejo nekaj drugega.

Mogoče se to zanikanje še razširi in katoliške avtoritete v Mehiki izjavijo, da katoliški duhovni sploh niso bili voditelji masakra. Ampak tu so očividci, ki so vtekli masakru, in njim gre vera, kdo je bil voditelj pri masakru. Javnost se v današnjih dneh ne ozira na zanikanja, ki jih podpirajo dokazi dvomljive vrednosti.

Manifest delavske in socialistične internacionale

Delavcem vseh dežel!

V času velevažnih zgodovinskih dogodkov, napolnjen s skrbjo grozeče nevarnosti, se delavski razred pripravlja za proslavo mednarodnega delavskega praznika — Prvega maja.

V ospredju svetovnih dogodkov stoji prebujenje kitajskega ljudstva in njihova mogočna sila boja za pravico popolne samoodločbe. To daje delavcem sveta pogum in navdaja zatirana ljudstva vseh polti z upanjem, da je to dokaz imperialistom vseh dežel, da je doba kolonijalnih eksploatacij pričela izginjati!

"Kar se dogaja na Kitajskem, je to prvi korak velikanskega upora v rezervi kapitalističnih armad. In to je vzrok, sodrugi, da, kar se dogaja na Vzhodu, se tiče tudi nas. Radi tega dejstva smo se namenili poslati prvomajske bodrilne pozdrave delavcem na Daljnem vstoku. . . ." V iskrenem predvidevanju prihajajočih dogodkov je bilo izraženo čutenje med velikim aplavdiranjem celega kongresa Delavske in socialistične internacionale v Marselju. Danes je postalo to čutenje splošno stališče delavskega razreda vsega sveta. Naj bodo razlike in boji v delavskih vrstah za osvobojenje izpod kapitalizma še tako akutni, prevladuje pa popolno soglasje v sentimentu simpatije in solidarnosti za gibanje narodne osvoboditve v Kitaju.

Ena tretjina zemeljske površine deli London od Šangaja. Že radi tega dejstva ne moremo direktno pomagati kitajski revoluciji na fronti, kjer se kitajski delavci bojujejo. Toda lahko pa ji pomagamo z akcijo tam, kjer je dom imperialističnih izkoriščevalcev. Oni imajo na razpolago in pod svojo kontrolo vse vire držav, zanje je pot v Kitaj odprta in še vedno gojijo upanje, da bodo ohranili s pomočjo smodnika in škandalov svoje "koncesije" in "privilegije bivšega ozemlja." Radi teh dejstev zopet enkrat demonstrirajmo na Prvi maj za takojšnji odpoklic tujih armad in vojnega brodovja iz Kitaja!

Delavci! Socialisti! Nova vojna ogroža Evropo. Kolikor bolj bo reakcija gnala ljudstva proti prepadu ekonomske razvaline in duhovnega suženstva, toliko bolj postaja nevarnost, da diktatorji prično z novimi kampanjami za prilaščanje tujega ozemlja. Še posebno vidimo danes nevarnost na evropskem kontinentu, kjer grozi fašistični režim instigirati novo vojno.

Albanija je že na potu, da postane italijanska kolonija. Nova vojna nam preti na Balkanu z vso svojo grozo. Radi tega pa zopet enkrat demostrirajmo na mednarodni delavski praznik — prvi maj — staro zahtevo Delavske in socalistične internacionale — Balkan narodom balkanskim! In pa zahtevo za balkansko federacijo svobodnih ljudstev balkanskih!

Niti vsa uničenja in pokončanja zadnje vojne, ki smo jih doživeli, niti nove grožnje, ki strašijo in ogrožajo mir, ne ganejo vesti kapitalističnih vlad. Imperialistični interesi so vse močnejši, silnejši, kot pa ideja po razorožitvi. Kakšen prepad med načrti, ki jih je izdelal Wilson, in med rezultati, ki jih je dosedaj dosegla Liga narodov! Delavci, vaša dolžnost je, da na Prvega maja spet pokažete, da ste proti oboroževanju in tekmovanju v vseh oblikah! Proti militarizmu! Da ste za mirno taktiko delavskega razreda!

V deželah, kjer je demokracija potlačena v kot, je delavsko gibanje zatrto s tem, da so mu odvzeli svobodo izražanja. Vsi simptomi ruskega carizma — prepoved svobodnega govora, tiska, zbiranja in organiziranja — zopet prevladujejo po velikem delu Evrope in tudi v Rusiji sami. Na tisoče in tisoče političnih jetnikov se nahaja v zaporih, v pregnanstvu in na tisoče jih je v izgnanstvu! Na dan prvega maja moramo delavci spet pokazati odločno, da zahtevamo upostavitev demokracije! Da zahtevamo amnestijo za vse politične jetnike, ki so bili odsojeni in zaprti! Zato moramo porabiti prvomajsko proslavo, da pomagamo Matteottijevemu skladu, ki je ustanovljen, da pomaga delavskemu gibanju v deželah, kjer ni demokracije.

Od zadnje prvomajske demonstracije je bilo zaznamovati le znaten napredek v boju za ohranitev osemurnega delavnika. Belgija je ratificirala washingtonsko konvencijo in s tem sprejela osemurni delavnik. Toda velike industrialne evropske države, posebno Anglija in Nemčija, še vedno nasprotujejo pasivno. Raditega pa moramo tudi letos demonstrirati na dan Prvega maja, da smo za osemurni delavnik! Zahtevajmo, kar je sklenila washingtonska konvencija!

Leto za letom mineva, toda kapitalizem nam še vedno dokazuje, da ni zmožen odpraviti brezdelja, ki ga je povzročil z veliko vojno. Na milijone zdravih, zmožnih za delo je še vedno zakletih v brezdelje in revščino. Raditega pa moramo ponovno na Delavski praznik — prvi maj — pokazati, da odločno zahtevamo konec nezaposlenosti ter da smo za odpravo kapitalističnega družabnega reda, katerega bedasta uredba se najjasneje kaže v brezdelju.

Izmed vseh zahtev socialnih reform je najvitalnejša zahteva, da se zavaruje mladino revščine, da se upostavi življenski standard, kateri bo jamčil mladini telesno in mentalno dobrobit. Radi teh vitalnih zahtev moramo delavci demonstrirati na Prvega maja, da zahtevamo protekcijo in pravice za mladino!

Mi pa nikakor ne smemo samo izraziti mnenja za te reforme, temveč moramo zahtevati te spremembe za mladino! Ako hočemo, da bo poizkus, ki je bil iniciatiran od delavskega razreda v najkrutejših razmerah in za katerega so delavci plačali nezaslišno ceno v trpljenju in žrtvovanju, ako hočemo, da bo ta poizkus ponešen do triumfalnega cilja, tedaj moramo stremeti za tem, da bo mladina poučena o socialističnih idealih.

Nova generacija, na čigar detinski dobi je ležala teža vojne mizerije, katera je zagledala dan in se spoznala z cilji delavskega pokreta med kaosom in negotovostjo povojne dobe, mora uspeti, da premaga dvome in blodnje. Ta nova generacija se mora navzeti vzvišenosti socialističnega cilja, mora zmagati v borbi za pravično povračilo svojega dela, za kar se delavski razred bojuje že desetletja. S tem bo mladina osvobodila sebe in vse človeštvo. Predvsem pa mora spoznati vrednost žrtvovanja, ceniti mora žrtve. Mladina mora biti pripravljena žrtvovati se za skupni cilj celokupnega mednarodnega proletariajata. Vera v socialistični provomajski manifest, katera je v nas, mora biti prižgana tudi v srcih in glavah naše mladine, ki naj se zbere v triumfalne napredne vrste Delavske in socialistične internacionale.

Odbor Delavske in socialistične internacionale.

Policijski načelnik aretiran kot butlegar.

Chicago. — Joseph Zahora, policijski načelnik v bližnji naselbini Mc Cook, je bil te dni aretiran v Lyonsu, kjer je naložil dva sodčka pravega piva na truk. Sprva se je upiral, češ, kdo more aretirati policijskega šefa, a se je le udal in položil $1,500 varščine.

Chicago pomaga poplavljencem.

Chicago, 22. apr. — Rdeči križ in druge organizacije so nabrale že več tisoč dolarjev za pomoč poplavljencem v Misisipiški dolini.

Zopet sodnijska prepoved v New Jerseyju

Nova sodnijska prepoved se zopet tiče voznikov in stavbinskih delavcev. — Z njo se hoče zabraniti organiziranje delavcev, ki delajo pri eden in dvajsetih tvrdkah.

Jersey City, N. J. — Izdana je bila zopet sodnijska prepoved proti voznikom in stavbinskim delavcem, da se prepreči organiziranje delavcev pri eden in dvajsetih tvrdkah, pri katerih delajo neorganizirani delavci.

Sodnijska prepoved ni drugega kot podjetniška protipoteza proti zmagovitemu navalu organiziranih voznikov in stavbinskih delavcev. Vozniki in stavbinski delavci so v severnih okrajih dosegli uspehe, dasiravno so se podjetniki bojevali z vsemi sredstvi, da preprečijo organiziranje delavcev v svojih podjetjih.

Stavbinski materijal dovažajo skoraj izključno organizirani vozniki, le polovico stavbinskega materijala izdelajo, obdelajo in pripravijo neorganizirani delavci. Ker so razne unije izvršile alijanco med sabo, so stavbinski delavci pričeli odklanjati vporabo neunijskega materijala na stavbah, pa tak stavbinski materijal, ki ga dovažajo neorganizirani vozniki.

Novo sodnijsko prepoved je izdal podkancelar Church. Ta nova sodnijska prepoved le dokazuje, da so podjetniki v škripcih in da se love za vsako bilko, kot potapljajoči človek.

MLADINSKA SOCIALISTIČNA ORGANIZACIJA OBNOVLJENA.

Sestanek bo imela v soboto zvečer dne 23. aprila.

Chicago, Ill. — Mladinska socialistična liga bo praznovala v soboto zvečer dne 23. aprila obletnico svoje reorganizacije v restavraciji na štev. 3145 na Rooseveltovi cesti. Začetek točno ob pol sedmih zvečer. Glavni govornik bo George R. Kirkpatrick, podpredsedniški kandidat leta 1916 in avtor knjige "War What For". Na to prireditev so vabljeni vsi socialisti in simpatičarji socialističnega gibanja. Vstopnina je dolar. S prireditvijo je zvezana tudi večerja.

GREEN DELAVEN ZA ORGANIZIRANJE DELAVCEV.

Govoril bo v Readingu, Pa.

Reading, Pa.—William Green, predsednik Ameriške delavske federacije, pride dne 8. maja v Reading, Pa., da govori na masnem shodu, ki ga je sklical Federalizirani delavski strokovni svet za organiziranje neorganiziranih delavcev. J. Henry Stump, predsednik Federaliziranega delavskega strokovnega sveta, naglaša, da bodo podjetniki v tem letu mnogim delavcem zopet znižali mezde, ako se ne organizirajo. Delavci se morajo organizirati, da izvedejo protiofenzivo proti podjetnikom. Podjetniki so organizirani, delavci pa neorganizirani. Gospodarsko so delavci že tako neenaki s podjetniki. Zaraditega je organizacija za delavce toliko bolj potrebna, da lahko postavijo proti podjetniški grabežljivosti kot protiutež delavsko solidarnost.

Mož izginil z $20,000.

Chicago, 22. apr. — Policija išče Josipa Lenahana iz 6325 N. Hermitage ulice, ker ga je javila policiji njegova žena, da se je še v februarju podal z $20,000 v Florido, odkoder pa ni nikakega glasu o njem. Bil je po poklicu trgovec zemljišč in butlegar.

Trije utonili, ko se je avto prevrnil.

Plano, Ill., 22. apr. — Prebivalci tega mesteca iščejo tri osebe, ki so utonile v potoku, ko se je njih avto prevrnil v vodo.

Most med Coolidgem in Hooverjem še razdrt

Tudi napol prikrit zajuterk še ni izvršil potrebnega popravka.

Washington, D. C. — Dasiravno je predsednik Coolidge sporočil tisku po svojem mitičnem zastopniku, da šmatra Hooverja za človeka, ki ima velike zmožnosti in je zmožen opravljati posle vsakega kabinetnega člana, vendar ni s tem še ozdravil rane, ki jo je povzročil dne 15. aprila. Tudi pred javnostjo napol pritajeni zajuterk, pri katerem so pozdravili na velikonočno nedeljo tajnika Mellona, ki se je ravnokar vrnil iz Pariza, in pri katerem je bil Hoover častni gost, ni izravnal poti med Coolidgem in bivšim živežnim upraviteljem.

Tisku je bilo povedano, da so zmožnosti Hooverja take znane, da bi jih Coolidge ne mogel znižati v očeh ameriške javnosti, ako bi jih tudi hotel. Ampak tisku ni bilo povedano, da je Hoover ravnotako sposoben biti imenovanim državnim tajnikom kot kateri senatorski hromi račjak ali trustovski odvetnik.

DIJAKI LATINSKE AMERIKE APELIRAJO NA AMERIŠKE.

Poslali so apel na ameriške dijake, da naj ostro protestirajo proti ameriški politiki v Nikaragvi.

Pariz. — Dijaki iz latinske Amerike so poslali na Ameriške dijake vseh univerz in kolegijev apel, da naj odločno protestirajo pri ameriški vladi radi njene nikaragviške politike. Apel je bil poslan listu "New Student", ki je mednarodni dijaški magazin; poslala ga je Zveza dijakov za latinsko Ameriko iz Pariza.

Nekatere ameriške šole oziroma dijaki nekaterih šol so že poslali proteste na vlado, ker zavzema imperialistično stališče v Nikaragvi. Toda Ameriška legija je že v par krajih poskrbela, da so bili dijaki izobčeni in profesorji, ki so z njimi simpatizrali, so pa bili odslovljeni. Ameriška legija v resnici vrši lepo delo!

Januarja meseca so dijaki v New Yorku na seji raznih tamkajšnjih šol sprejeli in podpisali peticijo ter jo naslovili na predsednika Coolidga, v kateri ga opozarjajo, da so proti nepravični invaziji Nikaragve ter da zahtevajo takojšnji odpoklic vseh ameriških čet iz Nikaragve. Od tedaj je že več sličnih protestov bilo poslanih iz raznih šol predsedniku. Tako so tudi dijaki čikaške univerze, kakih 400, podpisali slično peticijo ter jo naslovili na Coolidga. Vsi ti in drugi enaki pritiski na vlado pa kakor je videti niso veliko izdali.

MESTNI ODBORNIKI ZA NOV AVDITORIJ.

Upajo, da se delo za mestno dvorano prične v kratkem, ako se podviza načrte.

Chicago, 22. apr. — Mestni očetje so se pričeli resno zanimati, da poženo idejo gradnje nove civične dvorane, novega mestnega avditorija v ospredje ter da se zidava takoj prične. Mnenja so, da mesto kot je Chicago v resnici potrebuje velikega avditorija, kjer bi se obdržavale važne konvencije in druga mestu potrebna zbiranja.

Vprašanje obsežnosti velike dvorane v avditoriju je rešeno, ker sedaj ni več težkoče, da bi publika ne mogla slišati govornika po vsej dvorani, ako je njena kapaciteta večja kot za 15 tisoč sedežev, ker sedaj imajo emplifajerje, kateri raznesejo glas v zadnji kot dvorane. Načrt je izdelan, da bo velika dvorana v avditoriju imela 60 tisoč sedežev. Newyorški Square garden ima 17 tisoč sedežev, v Atlantic Cityju gradijo avditorij, ki bo imel 35 tisoč sedežev.

Mestni očetje se resno trudijo, da poženejo stvar v popolno akcijo, da bo avditorij čimpreje zgrajen.

ŽARKOMET

Ala v Mehiko, misijonarji!

Listi poročajo in mehiška vlada potrjuje, da so klerikalni vstaši napadli vlak in pobili oziroma sežgali na živem 150 do 200 oseb. Trije duhovni so vodili napad. S tem so dokazali svetu, da sveta katoliška cerkev v Mehiki še živi!

Viva Cristo Rey!

Amerika pošilja krščanske misijonarje na Kitajsko. Zakaj jih ne pošlje v Mehiko, da bi pokristjanili katoliške bandite, če to kaj pomaga?

* * *

Milijonarska prostost.

Včeraj smo čitali v "Prosveti", da je v Chicagu 152 milijonark, ki imajo povprečno po tri milijone dolarjev in izmed teh je le 43 omoženih. Ali milijonarke ne verujejo v sveti zakon?

Na to vprašanje je odgovoril veliki Brisbane, da ženska, ki ima milijon dolarjev, preveč ceni svojo neodvisnost in prostost, da bi se priklenila na moža. Ženske, milijonarke in druge, so all right, pravi Brisbane, toda možje so iz vraga, ker zahtevajo od žene, da mora biti njegova privatna lastnina.

Zdaj torej vemo, kako gre ta reč.

* * *

Bodeča roža in Krtačica.

Hello, Krtačica! Ti si pa res natančna, ker praviš, da nisem pravilno rešila tvoje uganke. No, morda se mi je res "špraha" zmešala, ker jih znam več in vse so slovenske. Oprosti mi, ker ne bom več študirala tvoje uganke. Bojim se, da se mi še pamet zmeša. Zato prepustim tvojo krtačjo reč Krtačarju, naj se on muči z njo. Dva rdeča nageljna pa še vedno čakata vaju, tebe in Krtačarja, če uganeta mojo uganko, ki je bila zadnjič zastavljena. — F. P. iz Absherja, Mont., je radoveden, zakaj butlegarjev nič ne krtačimo. Menda zato ne, ker so tudi krtače butlegarske. S suho krtačico se ne da dosti krtačiti. Pa pssst! Da tega nikomur ne poveš. — Bodeča roža iz Clevelanda.

* * *

Vesti iz Moronije.

Kravji blok, Stara Avstrija. — Brat Grdina je založil debel čik. Ker pa suhi bratci ne vedo, kaj Grdina čika, je brat Kilometer na kilometrski način pojasnil čik. Zdaj vedo še manj. Treba bo zopet Grdine in njegove "kontrofije", da pojasnita Kilometrovo čikanje čika. In tako dalje brez konca in kraja kakor cerkveni dolg. Fletno se imamo.—Billy iz Stare Avstrije.

* * *

Hrib v Sheboyganu se pogreza.

V Sheboyganu se vse vali — s hriba v dolino. Tisto pa, kar še stoji na hribu in gleda valeče se skupino v dolino, stoče in joče za izgubljenimi otročiči. Ta slika se od časa do časa predstavlja na slovenskem odru v dolini. —Frgula.

* * *

Barbertonska hrbtenica.

Bilo je pred uprizoritvijo "Hrbtenice" v Barbetonu. Mike gre po Center streetu in sreča Franceta.

Mike: Nikar ne hodi v dvorano, saj ni nič tam. Jaz ne grem, če mi dajo 50 tisoč.

France: Jaz pa grem in še vstopnino plačam.

Bilo je po uprizoritvi "Hrbtenice". France sreča Mika.

Mike: No, kaj je bilo?

France: Imenitno! Čez 600 ljudi v dvorani in čez $300 je dohodkov. Vse je zadovoljno.

Mike: Vraga! Zakaj smo bili tako neumni, da smo jim dali dvorano. Mislili smo, da ne bo nič in se bomo potem smejali.

France: Well, nekdo se pa le smeje!—Barbertonski vedež.

K. T. B.

Komunisti ne marajo komunizma v Kitaju.

Šangaj. — Narodna vlada in voditelji so podpisali pakt, da ne marajo komunistične stranke, da bi delala za proletarsko revolucijo v Kitaju.

Politični pregled po Jugoslaviji

NOVE KOMITAŠKE AKCIJE SE PRIPRAVLJAJO.

(Izvirno Prosveti.)

Vojne priprave na Balkanu! Skoplje, marca 1927. General Protogerov, voditelj bolgarske notranje makedonske revolucijonarne organizacije, se je mudil nekaj mesecev v Albaniji. Pred njegovim prihodom v Albanijo je "Umro" v Sofiji proglasila svojim članom, makedonskim emigrantom, da naj gre, kdor le more v Albanijo, kjer dobi takoj "služba", plačana z zlatom. Čez 200 komitašev je sledilo tej zapovedi in so odpotovali preko Grčije v Albanijo. General Protogerov je v Albaniji stopil v zvezo z albansko-kosovskim komitetom ter dosegel, da se bo odslej komitaška akcija vodila enotno. Vrhovna komanda vseh komitetskih akcij bo v Albaniji, pod direktnim vplivom Protogerova in njegovih zaupnikov. Formirane so nove čete in stare so reorganizirane. Operacijsko polje-srbsko-grška meja — je razdeljeno na tri sektorje. Protogerov je izposloval za "Umro" in Albansko-kosovski komitet večje posojilo v Italiji. Očividno so imperijalistični krogi v Italiji sklenili izdatno podpirati komitaške akcije, da bi te akcije stvorile potrebno vojno razpoloženje v momentu, ki ga bo imperijalistična Italija izbrala za vojno intervencijo na Balkanu. Vse te akcije pa bi bile udarec v vodo, ako bi se ljudstvu in narodnim manjšinam v Makedoniji dala dobra uprava v obliki samoodločbe in samouprave in pa če bi se korenito odpravili fevdalni ostanki, kmetom dala veleposestniška zemlja, ter s pomočjo šolstva dvignila njih izobrazba. Dokler pa bo vladal v Makedoniji policijski izjemni režim, bodo imeli razni Protogerovi v službi italijanskega imperijalizma plodonosno polje za svoje delo. Predvsem pa bi morali rešiti izseljeniško vprašanje v Makedoniji, da ne bi oni, ki so prisiljeni zapustiti svoj kraj, bili prisiljeni oditi v šume, v komite, kot je to sedaj.

Socijalna demokracija, delavci in poljedelci v današnjem konfliktu med Italijo in Jugoslavijo.

Že leta 1909 je jugoslovenska socialna demokracija, sporazumno z vsemi balkanskimi socialisti zavzela o balkanskem vprašanju točno stališče na balkanskih socialističnih konferencah v Ljubljani (Tivolska resolucija) in v Beogradu.

Program, ki ga je že takrat postavila, je izražen kratko:

Federacija balkanskih republik.

Ta program pove, da se morajo balkanski narodi osvoboditi od dinastičnih režimov, ki so vedno orodje imperialističnih velesil, da morajo urediti republikansko, to je moderno demokratično in da se morajo združiti v Balkansko federacijo.

Da je ljudstvo na Balkanu bilo dovolj zavedno, da je ustvarilo ta program, bi ne bilo ne Turško-balkanske vojne leta 1912., niti srbsko-bolgarske vojne leta 1913, niti avstronemško-srbske, bolgarsko-srbske in svetovne vojne leta 1914. do 1918. in turško-grške 1920-1921.

Te vojne so veljale balkanske narode 2 miljona mrtvih, mnogo več ranjenih, ter zgubo skoraj celokupnega gospodarstva. Saj so te vojne pretvorile Balkan v pogorišče, ki se še danes, deseto leto po vojni, ni obnovilo.

Te izkušnje so pač izučile revno ljudstvo, mlado besno balkansko buržoazijo, ki se je z vojno, z nasiljem in spekulacijo obogatila, pa le še podžigajo, da pripravlja nove vojne.

Bolgarski fašisti, v besnem sovraštvu do mira in do zbližanja z ostali narodi, se niso ustrašili ubiti Stambulinskega in večino njegove vlade, ki so pripadali pacifističnemu zemljeradničkemu pokretu, se niso ustrašili pobiti 20,000 kmetov in delavcev, ki so se uprli njihovemu puču, samo da bi dobili absolutno oblast in mogli pripravljati revanšno vojno.

V Grški republiki vladajo soldateske, ki mislijo samo na vojno revanšo. Isto v Albaniji. A tudi v Jugoslaviji imamo že dva generala v klerikalno-radikalni vladi!

Danes je socialno demokratični program bolj razumljiv, kot pred 20 leti. V tem programu so bistveno edine vse delavske frakcije na Balkanu. Tudi svobodomiselni republikanci in kmečko gibanje je sprejelo v bistvo ta program.

Danes torej, po 20 letih našega dela, našega programa, moremo mirno in samozavestno povedati celemu poštenemu in miroljubnemu svetu:

Edina garancija miru na Balkanu in Evropi je v ustvaritvi: Federacije balkanskih republik.

DELAVSKO GIBANJE V JUGOSLAVIJI.

Velika stavka lesnih in prometnih delavcev v Bosni.

Dasiravno je antidelavski zakon o javni varnosti in redu zadušil večino strokovnih organizacij, a kar jih je še ostalo so se razdvojile in se borijo med seboj, mesto proti kapitalizmu, vendar razredni boj delavcev proti podjetnikom izbija spontano, sam od sebe, neorganizirano.

Tako je pred tremi meseci nenadoma stopilo v stavko 5,000 lesnih in transportnih delavcev ene največjih lesnih industrij v Evropi, "Krivaja" ob reki Bosni in Krivaji. "Krivaja" je novo ime za bivše Steinbeisovo podjetje. To podjetje eksploatira državne gozdove ob Bošni in Krivaji. Ima ca. 250 km. dobre ozkotirne železnice, ki dnevno prevozi, razven potnikov in hrane do 1,600 ton lesa. Na železnici je zaposlenih ca. 750 prometnih delavcev. Na ogromnih žagah v Zavidoviču in drugod je zaposlenih še 2,000 delavcev, a v gozdu dela tri tisoč sekačev in tesačev. Dela se v gozdu od solnčnega vzhoda do zahoda, vkljub uzakonjenemu 8-urniku. Dnine so mizerne, 2—3 dinarje na uro (5 centov na uro). Stanovanj v pravem smislu ni, so barake, ki ne za zaslužijo imena stanovanja. Železnice, podjetje in gozdovi so državni, oddani v najem delniški družbi "Krivaja".

Tu je lep primer kako država proizvaja takozvano komercializacijo: 10—16 urni delavnik, tri cente na uro, in nobene socialne zaščite! Niti eden od teh 5,000 delavcev ni organiziran. Navzlic temu je izbruhnil začetkom decembra štrajk, ki je trajal celih 8 tednov brez štrajkbreherjev. Odkar obstoja to podjetje, je to prvi štrajk, ki je deloma uspešen. Delavci so pokazali veliko solidarnost in uspeli zavojevati nekatera zboljšanja. Za železničarje bo odslej veljala državna pragmatika, ki je sicer slaba, vendar boljša kot nobena. Dnine ostalih delavcev so se nekoliko zboljšale. Če bo ta stavka dvignila razredno zavednost tako daleč, da bodo delavci spoznali, kako potrebna je organizacija, bo to gibanje zgodovinske važnosti.

Novi Sad. V Novem Sadu je izbruhnila stavka oblačilnih delavcev. Ker je organizacija oblačilnih delavcev razklana, na levičarsko in desničarsko, stavka ne bo imala uspeha, ako se obe strokovni organizaciji ne združita v enotni akciji.

Brat ustrelil svojo 14 mesečno sestro. V Gornjih Vrabčah v zagrebški okolici je logar Hren pustil nabasano puško v kotu sobe. V sobi sta se nahajala njegova otroka enajstletni sin Stjepan in 14 mesecev stara hčerka Marica. Ko je odšel, je deček vzel puško in se ž njo igral. Nameril je na svojo sestrico in sprožil. Naboj je zadel deklico tako nesrečno, da ji je prebil lobanjo in je otrok takoj obležal mrtev. Neprevidni oče je bil takoj aretiran in se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

Obupen čin vlačuge. V zagrebških policijskih zaporih je poskušala izvršiti samomor znana vlačuga Ana Janžeković, rodom iz Ptuja, ki je bila iz Zagreba izgnana. Ubila je šipo na oknu ter si z ostrim steklom prerezala žile na levi roki. Policijski zdravnik ji je takoj prevezal rane. Ana Janžekovič bo presedela osem dni v policijskem zaporu, potem pa bo izročena okrajnemu sodišču zaradi reverzije.

Slovenski delavec ponesrečil v Franciji. Slovenski delavec Albin Narad, rodom iz Zagorja ob Savi, ki je bil zaposlen pri Fosse Mines de Courrieres se je nedavno smrtno ponesrečil. Pri delu v rovu mu je padel na glavo težak kamen. Narad je po štiridnevnem trpljenju podlegel težki poškodbi. Pokojnik je bil med svojimi tovariši splošno priljubljen.

Nesreča na stavbi. Z odra nove stavbe za Bežigradom, ki jo gradi tvrdka Černe, med delom padel na tla 54letni delavec Josip Stelcer. Pri padcu je nesrečnež dobil težke notranje poškodbe, obenem pa si je zlomil tudi obe nogi. Ponesrečenec je bil prepeljan z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Samomor. Dne 6. aprila so našli pri takozvanem žegnanem studencu pod samostanom lazaristov na hribu sv. Jožefa obešenega delavca Karla Skočirja iz Westenove tovarne v Gaberju. Baje je že večkrat izjavil, da se hoče sam usmrtiti. Vzrok obupa je doslej še nepojasnjen.

Likvidacija posestev. Ministrstvo za agrarno reformo pripravlja načrt zakona o likvidaciji veleposestev. Ministrstvo je odredilo, da se zemljišča, ki ne morejo služiti ciljem agrarne reforme, lahko prodajo, da pa ena rodbina ne sme kupiti več kot petdeset oralov.

Železen most v Medvodah. Kakor javljajo iz Belgrada, je ministrstvo za javna dela dovolilo železno konstrukcijo za most v Medvodah na račun reparacij.

V Solčavi je te dni umrl Janez Štiftar v visoki starosti 87 let.

Nov požar v Mengšu. V noči 6. aprila je v Mengšu pogorel dvojni kozolec posestnika Kandušarja. Požar je brezdvomno zanetila zlobna roka, ker je bil kozolec precej oddaljen od steze. To je bil v treh dneh že drugi požar.

Najdena utopljenka. V Dravogradu je našel železničar Franc Naglas pod mežiškim mostom truplo 6letne Marije Naveržnik, ki je pri sankanju meseca januarja padla v reko in je kljub marljivemu iskanju niso mogli najti. Pokopali so jo na pokopališču v Črnučah.

Življenje za deset dinarjev. V Osjeku je prišel priseljenec Rade Sedlar v Borovu pri kvartanju v gostilni v oster prepir s svojimi soigralci. Eden izmed teh je Sedlarja zabodel z nožem. Zadel ga je naravnost v srce, tako da je ranjenec kmalu nato izdihnil. Izgubil je življenje v prepiru za 10 dinarjev.

Smrtna kosa. Umrli so v Trbovljah: Martina Framšak, hči rudarja, Loke 271; Ivan Stritar, sin rudarja, Loke 87; Ferdo Kunstelj, sin rudarja, Retje 38; Rudolf Savšek, sin rudarja, Retje 92; Angela Vidergar, hči rudarja, Loke 82.

IZ PRIMORJA.

Na Slapu pri Vipavi ugibajo, kako bodo plačali ogromne postavke letošnjega proračuna. Vinskega pridelka ne morejo razpečati, ker se vsiljuje povsodi italijansko vino, strašno nizka je kupčija z živino, ki je za vinom glavni vir dohodkov, pa tudi z drugimi pridelki ni nič boljše. V proračunu je celo postavka za kidanje snega. Slap je 138 m nad morsko površino in nima snega, samo poredkoma pobeli malce strehe pa ga burja hitro odnese. Slapsko občino upravlja gospod, ki ne zna slovensko. Ljudje morajo neprestano hoditi v občinski urad, ker je toliko novotarij vsak dan, pa ga ne razumejo in on ne razume njih. Ljudje gledajo s strahom v bodočnost. Grozi vedno pomanjkanje in izseljevanje. Z ljudskim denarjem gospodarijo tujci.

V Bazovici je umrl tamošnji župnik Ignacij Počivalnik.

BOJ RADI ŠOLSKIH KNJIG V CHICAGU.

Sedanji župan in njegovi pripadniki trde, da je zgodovina, ki se sedaj poučuje v ljudskih šolah, nepatrotična.

Chicago, 22. apr. — Odbor, ki je preiskal ljudskošolske knjige zgodovine, je izjavil, da so sedanje knjige dovolj patriotične, da odgovarjajo amerikanizmu. Tako je izjavil predsednik odbora, W. J. Raymer. Omenil je tudi, da sicer res ni v tekstih zgodovine omenjenih nekaterih patriotov-tujezemcev, a ta pogrešek je že v delu, da se ga popravi. Kar se pa tiče legendarnih storij v šolskih zgodovinah, pa je tudi čisto prav, da izostanejo. Prav je, trdi Rayner, da ni v zgodovini običajne legende o Washingtonu in črešnjevem drevescu, ker to tudi ne spada v zgodovino, temveč spadajo take legende narodnih herojev v čitanke. Torej domovina je menda s tem rešena. Učitelji, knjige in uprava — vse je patriotično, vse v skladu.

Ruthenbergov pepel pokopan v Moskvi.

Moskva, 22. apr. — Ameriška komunistična kolonija v Moskvi je včeraj pokopala Charlesa Ruthenberga, pokojnega tajnika komunistične stranke v Združenih državah, čigar pepel je bil na njegovo željo poslan v Moskvo. William D. Haywood in Robert Minor sta vodila pogrebce pod obzidje Kremla, kjer je bila žara s pepelom položena v luknjo v zidu in zazidana. Pepel počiva ravno nasproti Krasnaje ploščati (Rdeči trg), nedaleč od Leninovega mavzoleja. Eksekutiva komunistične internacionale je imela zastopnika pri pogrebu. Eksekutiva se je nekaj časa branila, da bi dala malo znanemu Ruthenbergu tako odlično počivališče, končno pa je le pristala, da smo ameriški voditelji počivati v bližini Lenina, Krasina in drugih velikih ruskih revolucijonarjev.

Zračna pošta za poplavljence.

Washington, D. C., 22. apr.— Glavni poštar New je pooblastil neko arkansaško zračno družbo v kontraktu za zračno službo v poplavljenem okrožju v Misisipiški dolini med městoma Memphis in Little Rock in med drugimi mesti. Pošta bo redna po enkrat, dvakrat in trikrat na dan v nekaterih bolj obljudenih krajih.

Štirje ubiti v koliziji eroplanov.

Sydney, Avstralija, 22. apr. Štirje zrakoplovci so bili snoči ubiti v Melbournu, ko so pluli v zraku ob prihodu angleškega vojvoda yorškega in njegove žene, ki sta na potovanju v Avstraliji. V zraku je ob tej priliki krožilo več eroplanov in dva sta zadela v višini 300 čevljev. Pri padcu zrakoplova je bila užgana tudi vladna garaža in več avtov je zgorelo.

Banditka aretirana.

Chicago. — Gizdava 20-letna deklica Pearl Dorcey, 4821 Throop st., je bila v četrtek aretirana na obtožbo, da je oropala taksišoferja Abe Murinicha. Ta je povedal na policiji, da je punca stopila v njegov taksi, vzela iz torbice revolver in mu ukazala: "Dvigni kljuke (roke)!" Vzela mu je $14. Policija sumi, da je oropala več drugih oseb.

Ropar v zaboju.

Chicago, 22. apr. — John Handley se je zaprl v prazen zaboj pri Taylor Trunk kompaniji, nakar so ga odpeljali v trgovino. Ko je bil sam, je prižgal luči v trgovini ter si ogledoval, kaj bi ukradel. Čuvaj pa ga je opazil in John je bil seveda aretiran.

Roparja napadla šoferja in odnesla $400.

Chicago, 22. apr. — Dva oborožena bandita sta prisilila voznika tovornega avta, da je ustavil truck, nakar sta mu vzela $400 na 5100 Warwick ulici včeraj popoldne. Mnenje je, da sta ista bandita oropala tudi dve trgovini po tem napadu.

Pierre Norois:

ZAROKA

Ambrož se je prebudil obsut z žarki septembrskega solnca in se takoj začudil, da čuti pod utrujenim telesom mehko posteljo, pravo posteljo, gibko in prostrano, kakršno dobiš edino pri imovitih kmetih.

Teden dni prej je prošla njegova četa tod in se za en dan utaborila v tej vasici. Ambroža ki je bil že vajen Pariza, saj je bival leta in leta tam, je vendar močno presunilo, ko je videl ta kraj, kjer se je rodil, kjer je kot paglavec tekal po vinogradih. Njegovo razburjenje pa je postalo še jačje, ko je na vaških ulicah srečal Matijo Lorbeta. Ta mož, suh ko trlica, je bil nekdaj prijatelj njegovemu očetu in njegovi materi, ki sta bila že mrtva. Ambrož je bil malone pozabil svojih roditeljev, ali vpričo tega starca so se mu spomini takoj obudili.

Ko sta se pozdravila, je kmet skoro siloma odvedel vojaka s seboj. V hiši, ki je bila velika ter ovajala bogatega seljaka, je Ambrož naletel na osebo, ki jo je nekoč poznal. To je bila hči strica Matijca in komaj si je drznil prožiti ji roko, ker je bila vzrasla in postala krepka mladenka, polna zdravja, lepote in ponosa. Ambrož je bil sprejet kot prijatelj in rojak in ta dan, ki ga je tu prebil, mu je bil nenavadno prijeten.

A že drugo jutro je bilo treba odriniti. Njegovo vznemirjenje je bilo tolikšno, da se niti posloviti ni mogel od gospodarja, temveč je na vse zgodaj odšel, nikomur nič povedal in se ni oziral nazaj.

Še osem dni se je moral vlačiti po cestah in črez polja na vojaških vajah. Niti misliti ni maral več na ta sen, bolj in bolj se mu je namreč dozdevalo, da se mu je sanjalo. Kiel je usodo in sam sebi zameril, ker je bil svoj čas odpotoval, da bi bedno živel tam, v velikem mestu, ki uničuje moč in srečo.

Po končanih manevrih se je polk vrnil v svoj garnizon. In kakor po neki ironiji slučaja je Ambroževa četa vnovič korakala skozi lepo selo okroženo z vinogradi na vrh brega ter se ponovno tu zadržala en dan.

Ambrož je premišljeval, naj li spet odide k Matiji Lorbetu. Bilo mu je nerodno in spominjal se je tudi tega, da mu bo zopet težko, kadar bode odhajal. Toda neka čudna, narazumljiva sila — čar spominov na preteklost, a morda tudi nova čuvstva — ga je vlekla tja. Odšel je in spoznali so ga, toliko da je prešel črez prag in stopil v slabo luč svetilnice. Starec mu ni zameril, ker je odšel tako nenadoma, marveč je rekel:

"Torej si se vrnil, mladič: Dobro si storil. Veš, da te čaka dobra postelja. Pojdi pa spi, a jutri se bomo razgovarjali."

Marija, Matijeva hčerka, se mu je smehljala. Vsega tega se je Ambrož spominjal sedaj, tega drugega jutra, pod toplimi solnčnimi žarki. Čeprav se mu ni bilo sile žuriti, je vendar takoj vstal in se oblekel. V sobi je dobil Matijo in njegovo hčer; po zajtrku ga je starec nemudoma povedel s sabo.

"Danes si prost," mu je dejal. "Pojdi z menoj, da ti pokažem tvoj rojstni kraj. Gotovo si ga že pozabil."

Hodila sta vštric po selu. Ambrož ni bil nič pozabil, saj se domala nič ni spremenilo. Jako je bil ganjen, videč po toliko letih vsa ona mesta, kader je bil srečen v detinstvu. "Še še spominjaš vinogradov svojega očeta?" ga je vprašal starec. "Kako da se jih ne bi," mu je odgovoril. "Še zdaj, ko zamižim, jih vidim v mislih. Na vhodu je stal velik kamen."

"Še zdaj je tam. Jaz sem vse to kupil. Pojdiva, da vse obidava do drevi."

Ko sta prebila ves dan po polju, z majhnim odmorom za obed, sta se vrnila na večerjo v somraku. Vendar pri večerji nista bila več tako praznične volje kakor pri kosilu. Kakor se je mrak spustil na zemljo, takisto je neka temačna moč objela tudi njegovo dušo, saj je že mislil na odhod, ki se je bližal.

"Torej pojdimo," je izpregovoril nazadnje starec in se dvignil izza mize. "Ako moraš zarana vstati, moraš tudi zdaj zgodaj leči."

In pomolil je mladeniču roko ter mu jo srčno stisnil. Po kratkem razmisleku je dodal: "Kaj kaniš početi, kadar odslužiš vojsko? Ali se boš vrnil v Pariz?"

Vojak je odvrnil malodane osorno:

'Kaj pa morem drugega storiti? Ker je vse prodano, da se je poravnal dolg mojega očeta, nimam več hiše, ne vinograda, ne njive."

"Potem pa naj te sreča spremlja. Dobro spi, Marija, pa ti bo posvetila."

Kakor z nekim obžalovanjem je zlezel stric Matijec po stopnicah, ki so držale v njegovo čumnato. On je ostal sam z deklетom.

"Ambrož," mu je rekla, "kaj ti ni žal, da si zapustil svoj rojstni kraj?"

"Žal, jako žal," je priznal.

Zamahnila je z roko proti njivam in vinogradom.

"Te vse to mar ne privlači? Ali ne bi maral biti tu?"

"Seveda, Marica, pa vendar bi mi nekaj manjkalo, da bi mogel biti srečen."

Malo bled je potegnil devojko k sebi. Mirno je prejela njegove poljube. To je bilo njeno priznanje, njena ljubavna izjava. S prosečim glasom mu je rekla:

"Torej se vrneš, zaročenec moj?"

Odgovoril ji je s čvrstim glasom:

"Da, vrnem se, Marica. Tebi gre hvala, da sem slišal glas zemlje, ki me kliče, in s teboj bom srečen. (K.)

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904 — Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar; podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7 Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik; upravitelj glasila Filip Godina; vrhovni zdravnik Dr. F. J. Kern, 6232 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

GOSPODARSKI ODSEK:

Frank Somrak, predsednik, 996 E. 74th St., Cleveland, Ohio; Frank Alesh, 2124 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jacob Zupančič, 2627 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK:

John Goršek, predsednik, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.; John Trčelj, Box 22, Strabane, Pa.; Tony Schragal, R. F. D. No. 1, Johnston City, Ill.; Frank Podboj, Box 61, Park Hill, Pa.; Anton Šular, Box 104, Gross, Kans.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2627-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROŽJE: Joseph Zorko, R. F. D. 2, Box 120, West Newton, Pa.; Anton Abram, 1169 E. 76th St., Cleveland, Ohio.

ZAPADNO OKROŽJE: Jacob Baloh, R. R. 8, Box 88, Pittsburg, Kans., za jugozapad; Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn., za sev. zap.; John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Frank Zajc, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.; Ludvik Medvešek, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio; Albert Hrast, 555 So. Pierce St., Milwaukee, Wis.

Združitveni odbor:

Frank Vidmar, predsednik, 7434 W. 62rd St., Argo, Ill.; John Olip, 2426 S. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.; Peter Geshel, 3952 So. Broadway, Denver, Colo.

POZOR!—Korespondenca z glavnimi odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljeje Frank Zajcu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Goršek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse, kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA," 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NA PRODAJ JE

80 akrov dobre zemlje ob lepi cesti, 7 akrov očiščenega, vodnjak in malo poslopja. Cena je samo $800.00 in takoj je plačati samo $200.00, drugo na obroke in 5% obresti. Pišite lastniku: Andrew Puch, P. O. Millston, Wis. (Adv.)

Ojača oslabele živce in izmučene organe

Neprebavnost, slab želodec in tek do jedi, nerednosti ledvic in mehurja, oslabelih živcev in splošne oslabelosti se hitro odpravijo s Nuga-Tone, ki je preizkušeno in blagodejno sredstvo že tekom zadnjih 35 let miljonim možem in ženam.

Vzemite si priložnost in poskusite Nuga-Tone, in kmalu se bodete čudili kako vam pomaga odpraviti bolezni. Nuga-Tone ustvarja močno kri, oživlja živce in sploh povrne moč možem in ženam. Prodaja se v lekarnah z jamstvom, ako vas ne zadovolji se vam denar povrne. Izogibajte se ponaredb, ker ni ga zdravila kot je Nuga-Tone.

NA PRODAJ JE

šestsobna lesena hiša in garaža za tri kare. Stavbišče (lot) meri 25x125. Vsaka primerna ponudba se sprejme. Oglasite se pri lastniku na: 1909 W. 21st Place, Chicago, Ill. (Adv.)

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Mar. 31-1927) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.20.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

FARMA NA PRODAJ.

Prodam 50 akrov obsegajočo farmo poleg tlakovane ceste, le 10 minut hoda do železniške postaje, pošte in do šole. Tukaj sta dva premogorova na unijski podlagi. Tu je dober trg za vse; posebno pa za mleko. Devet sobna hiša in vsa druga potrebna poslopja, v hiši je električna razsvetljava in velik furnes za gorkoto, ki greje vse sobe. Poleg hiše je lep sadni vrt poln mladega sadnega drevja in nekaj trte. Tu je res lepa prilika za pravega človeka. Prodam zato, ker si jaz dosti na farme ne razumem in radi slabega zdravja v družini. Prodam po zelo zmerni ceni. Za več pojasnila obrnite se osebno ali pismeno na naslov: Ignac Jereb, P. O. Box 125, Piney Fork, Ohio. (Adv.)

BISERI IZ SVETOVNE LITERATURE

OSCAR WILDE
(1856—1909)

Angleški pisatelj Oscar O' Flahertie Wills Wilde je bil sin irskih intelektualcev iz Dublina. Njegov oče je bil zdravnik, njegova mati pa pesnica, poznana pod imenom "Speranza". Šolal se je na univerzi v Dublinu in pozneje v Oxfordu, kjer je bil poznan kot mladi literat in je tudi dobil prvo nagrado za najlepšo pesem.

Ko je Wilde dorastel se je na Angleškem porajala nova moda v umetnosti in noši, nekak esteticizem, za kar se je on sam takoj ogreval in postal eden glavnih glasnikov. Osnoval je nekak estetični kult, v katerem je kmalu imel veliko število pristašev; starejši ljujde, zalasti umetniki in pisatelji pa so se novi umetnosti posmehovali. Wilde je bil sam že v zgodnji mladosti prenapet v tem oziru. Njegova soba ni bila urejena kakor so navadno sobe pri moških, temveč imel je vse v lišpu kakor kaka gospodična; po njegovi sobi se je šopirilo pavovo perje, svila, lilije, solnčne rože in kitajska umetnost. Lase si je Wilde pustil dolge in jih česal kakor ženska. Na angleško družbo je to vplivalo, da so se po njem in njegovi noši ravnale celo dame in gospoda sploh. Ker se je Wilde takoj izkazal kot modernega prvaka v slovstvu, je kajpada vsa visoka družba drvela za njim; toda on jo je zaničeval in razgaljal njeno filistrstvo.

Kot estetik v modi in privatnem življenju torej Wilde ni za nas važnega pomena, temveč važno je, kaj je on, fini literat modernega slovstva produciral. Leta 1881 je izšla prva knjiga njegovih pesmi, katera pa je vzbudila zanimanje samo v ozkem krogu ljudi, kajti v svojih prvih pesmih ni Wilde podal samo novih nazorov in misli, temveč tudi čisto novo, nekonvencijonalno obliko. Naslednjega leta se je podal na uspešno predavateljsko turo po Združenih državah, a dobro leto pozneje se je poročil s Konstanco Lloydovo. Par let ni izšlo nobeno večje Wildejevo delo, ali v letu 1888 je izšla velika zbirka najbolj mičnih pravljic, kar jih je še bilo tiskanih v modernem času. Kmalu na to je izšla tudi povest "The House of Pomegranates", o kateri pa je pisatelj izjavil, da ni spisana "niti za angleške otroke ne za angleško publico".

V teh spisih je Wilde napadal angleško družbo, radi česar je umevno, da si je takoj nakopal silno sovroštvo pri angleških lordih in gospodi. To je zlasti vidno v spisu "The Picture of Dorian Gray", ki je spisan zvito, vendar dovolj jasno, kam pisatelj meri. V prispevkih raznim revijam in zbornikom je Wilde prispeval veliko člankov, v katerih podaja svoje nazore o umetnosti. Ti članki so bili pozneje zbrani v knjigah.

Pravi uspeh pa je Wilde dosegel šele z dramo "Lady Windermere's Fan", s katero se je izkazal najboljšega dramatika svojih dni. Takoj nato je sledila druga drama, "A Woman of no Importance" in par let pozneje "An Ideal Husband" ter "The Importance of Being Earnest". Glavno v teh dramah je Wildejeva satira, grenki očitki vsej človeški družbi. Še eno veliko delo je produciral Wilde, predno ga je zadela nesreča in to je bila drama "Salome", ki mu je pridobila največ slave. To je bilo leta 1894.

O Wildeju so se še izza dni, ko je študiral na Oxfordu, širile razne govorice, toda veliki uspehi doseženi s pisateljevanjem, so zamašili usta onim, ki so mu očitali. Resnica o njegovem moralnem življenju se je pojasnila šele, ko se je Wilde zapletel v tožbo z markizo Queensberry. Na sodišču mu je bilo dokazano, da je imel razmerje z moškimi, radi česar je bil obsojen na dve leti prisilnega dela v ječi.

Blesteča karijera Oscarja Wildeja se je razblinila v temnih ječah. Bil je izvrženec iz angleškega družbe, katera ga je prej tolikanj slavila, in živel je največ na Francoskem pod imenom Sebastian Melmoth. Umrl je v Parizu siromašen in zapuščen, ali pred svojo smrtjo je še objavil nekaj najboljših svojih spisov, zlasti pa "The Ballad of Reading Gaol" in zbrane pesmi. Ko je bil v ječi je tudi spisah zagovor za svoje življenje, kateri je bil objavljen leta 1905.

Glede vrednosti del Orcarja Wildeja kompetentni ljudje še vedno nočejo dati pravega priznanja, kajti od tega jim branijo tradicije in predsodki proti izvržencu. O njegovem življenju res ni dvoma, da je bilo tako, kakor je razkrito, toda marsikdo ki občuduje genij tega velikega angleškega literata, pravi, da so bile Wildejeve drame najboljši prispevki v angleški literaturi tekom 19. stoletja.

Oscar Wilde:

Strah na Cantervillskem gradu

Ko je ameriški minister Hiram B. Otis kupil Cantervillski grad, mu je vsakdo pravil, kako veliko neumnost je naredil, kajti v gradu straši. Lord Canterville sam — bil je poštenjak — je smatral za svojo dolžnost, opozoriti gospoda Otisa na okoliščino, ko sta govorila o kupnini.

"Na gradu nismo stanovali," je dejal lord, "odkar je mojo staro teto, ovdovelo vojvodinjo Bolton, zadela strašna živčna kap, od katere ni več okrevala: dve mrtvaški roki sta jo prijeli za rame, ravno ko se je oblačila k obedu. Dolžan sem vam omeniti, gospod Otis, da je videlo strahu več članov moje rodbine in tudi več duhovnikov, med njimi prečastiti gospod Avgust Dampier, ki je član kraljevskega kolegija v Cambridgu. Po nesrečni nezgodi vojvodinje ni hotel nobeni mlajših poslov ostati pri nas in moja soproga često ni mogla popoči zatisniti očesa zaradi skrivnostnih glasov s koridorja in iz knjižnice."

"Gospod," je odgovoril minister. "Pohištvo in strahu kupim po cenilni vrednosti. Iz moderne dežele prihajam, kjer se dobi vse za denar. In če so naši mladi ljudje zelo ročni in urni, da vam odpeljejo celo najboljše igralce in primadone, mislim, da bi imeli tudi strahu, če bi v Evropi v resnici živel, v najkrajšem času pri nas doma, ali v muzeju ali pa v kakem obcestnem cirkusu."

"Bojim se, da strah v resnici biva," je dejal lord Canterville šaljivo. "Četudi je ušel zapeljivostim vaših podjetnih impresarijev, vendar je že tristo let dobro znan, od leta 1584, in pojavlja se vselej, kadar kdo umira v rodbini."

"Tak je običaj domačega zdravnika, lord Canterville, ampak strahov ni in mislim, da tudi zastran vašega angleškega plemstva prirodni zakoni niso ob veljavo."

"Očividno sodite v Ameriki jako pametno," je odgovoril lord Canterville, ki ni natanko razumel opazke gospoda Otisa, "in če vas strah v hiši ne moti, je vse v redu. Le to vas prosim, da ne pozabite na moje svarilo."

Teden dni kasneje je bila sklenjena kupčija in poleti se je minister preselil s svojo rodbino v Cantervillski grad. Gospa Otisova, nekoč gospodična Lukrecija R. Tappanova na West 53rd street, je bila slovita newyoška krasotica, sedaj čedna gospa v najboljših letih, s pametnimi očmi in s ponosnim profilom. Mnogo ameriških dam se po zapustitvi domovine naleze navideznega slabega razpoloženja in se obnašajo tako kakor bi to bilo posledica rafinirane evropske kulture. Ampak mrs. Otis ni nikoli zabredla v to napako. Bila je čvrstega zdravja in bila vsa polna lepih in krepkih lastnosti. V marsikaterem pogledu je bila pristna Angležinja in nudila je najboljši vzgled za dejstvo, da imamo dandanašnji v resnici vse skupno z Ameriko, izvzešmi seveda govorico. Najstarejši sin, katerega sta roditelja v trenutku patrijotizma krstila za Washingtona, kar je vedno obžaloval, je bil svetlih las, čeden poba, ki se je pripravljal za ameriško diplomatsko službo s tem, da je tri sezone zaporedoma aranžiral v newportskem kazinu kotiljon, in bil je celo v Londonu znan kot dober plesalec. Le preobčutljiv je bil. Miss Virginia E. Otis je bila deklica petnajstih let, vitka in prelestna kakor srna in z mično prostoto v njenih sinjih očeh. Čudovita amaconka je bila in je nekoč dirkala z lordom Biltonom na svojem poniju, dvakrat okoli parka; pa ga je pretekla za poldrugo dolžino, ravno nasproti Ahilovega kipa, na veliko presenečenje mladega nadvojvode Cheshira, ki jo je na licu mesta zasnubil in ki ga je vzgojitelj še tisto noč poslal vsega v solzah nazaj v Eton. Virginiji sta sledila dvojčka, ki so ju navadno imenovali "zvezdnati prapor", ker so ju neprestano ujckali. Imenitna mladiča sta izvzemši častitljivega ministra bila edina resnična republikanca v rodbini.

Ker je Cantervillski grad oddaljen sedem milj od Acoste, najbližje železniške postaje, je gospod Otis brzojavil po voz in so se odpeljali židane volje. Lep julijski večer je bil in zrak je bil prenasičen vonja po smrečini. Včasih se je oglasil divji golob, ki se je napajal na svojem glasu, ali pa so se globoko v praprotu zasvetile prsi fazana; male veverice so gledale z bukev in kunci so skakali pod grmičjem, preko korenin z mahom preraslih, bele repke kvišku zavihane. Ko je krenil voz v grajski drevored, se je nebo naenkrat pooblačilo in v ozračju je zavladala nenadoma čudovita tišina. Velika jata vran se je molče spreletavala preko glav rodbine in preden so dospeli do gradu, so padle prve težke deževne kaplje.

Na stopnicah je stala stara ženska, da sprejme gospodo, čedno oblečena v črno svilo, z belo avbico in predpasnikom. Gospodična Umney je bila stara gospodinja, ki jo je gospa Otisova na priprošnjo ladi Canterville obdržala v službi. Globoko se je priklonila gospodi in dejala prijetno, staromodno: "Pozdravljam vas na Cantervillskem gradu". Sledili so ji skozi prostorno vežo v knjižnico: dolgo, nizko sobo, preoblečeno s črno hrastovino, na koncu veliko okno z barvanim steklom. Tu je bil zanje pripravljen čaj, in odloživši površnike so posedli in se ozirali okoli sebe. Gopodična Umney jim je stregla.

Končno zagleda gospa Otisova temnordeč madež na tleh, tik pred ognjiščem, in ne da bi kaj pomislila, kaj pomenja ta madež, je zaklicala gospodični Umney: "Kajne, da se je tu nekaj polilo?" (Dalje prihodnjič.)

MARK TWAIN:

MALI KLATEŽ TOM SAWYER

Poslovenil I. Mulaček.

(Dalje.)

Ostala dva razbojnika sta ga zavidala zaradi te veličastne slabe navade in sklenila, da se ji skrivaj privadita v kratkem. Zdajci je rekel Huck:

"Kakšno opravilo pa imajo morski razbojniki?"

Tom je odgovoril:

"Oh, oni se samo dobro zabavajo — zajemajo ladje in jih požigajo, si pridobivajo denar in ga zakopavajo na strašnih krajih na svojem otoku, kjer ga čuvajo duhovi in zlodeji, in pomore vse ljudi na ladiji — naženejo jih čez ograjo."

"In ponesejo ženske na svoj otok," je dejal Joe; "žensk ne pomore."

"Ne," je pritrdil Tom, "žensk ne pomore — preveč plemeniti so. In ženske so tudi vedno lepe."

"In ali ne nosijo najkrasnejšega oblačila! Samo zlato in srebro in dijamante," je rekel Joe navdušeno.

"Kdo pa?" je vprašal Huck.

"No morski razbojniki."

Huck se je žalostno ozri po svoji obleki.

"Zdi se mi, da nisem oblečen, kakor pristoja morskemu razbojniku," je dejal s tožnim patosom v svojem glasu, "ali druge obleke nimam."

Druga dva pa sta ga potolažila, da pride lepa obleka kaj kmalu, samo da začno pohode. Dopovedala sta mu, da bodo njegove borne cape za začetek že zadostovale, čeprav je bila pri premožnih razbojnikih navada, da so začeli s primerno garderobo.

Polagoma je potihnil njihov pogovor in zaspanost se je prikradla na očesne vejice malih klatežev. Rdečerokemu je padla pipa iz roke in je spal spanje pravičnega in trudnega. Strah morja in Črni maščevalec španskega morja sta zaspala bolj težko. Opravila sta svoje molitve na tihem in leže, ker ni bilo nobene sile, ki bi ju primorala, da bi pokleknila in na glas molila. Pravzaprav nista imela izpočetka sploh namena moliti, naposled pa sta se zbala, da bi šla tako daleč, da jih ne bi zadela nenadoma posebna strela z neba. Nato sta dospela kmalu tik do roba spanja — ali prišel je usiljenec, ki se ni dal odpraviti. Bila je vest. Obhajati jih je začela neka nejasna bojazen, da niso storili prav, ko so pobegnili; nato so se spomnili na ukradeno meso in so se začele tedaj prave muke. Skušali so si pomiriti vest s tem, da so jo spomnili, kolikokrat so izmaknili že sladkarije in jabolka, ali vest se ni dala utolažiti s takimi prozornimi, praznimi izgovori. Naposled so bili prepričani, da ni bilo mogoče utajiti resnice, da je bilo jemanje sladkarij samo izmikanje, jemanje špeha, gnjati in drugih takih vrednostnih stvari pa čisto navadna kraja — v svetem pismu je Božja zapoved proti temu. Z ozirom na to so sklenili v svojem srcu, da se ne sme njihovo morsko razbojništvo zopet umazati z zločinom kraje, dokler ostanejo pri tem poslu. Vest jim je dovolila na to premirje in so se zazibali ti čudno nedosledni morski razbojniki v pokojno spanje.

XIV. POGLAVJE.

Ko se je Tom zjutraj zbudil, se je začudil, kje je bil. Vsedel se je, mel si oči in se oziral okoli; nato je razumel. Bilo je hladno, živo jutro in razkošni čut počitka in miru je navdajal globoko tihoto gozdov. Niti list se ni zganil, niti glas ni motil premišljevanje narave. Biserne rosne kapljice so ležale na listju in travi. Bela plast pepela je pokrivala ogenj in tenak, moder kolobar dima se je vzdigoval naravnost v zrak. Joe in Huck sta še spala. Naenkrat se je oglasila daleč v gozdu ptica, ki ji je odgovorila druga, in kmalu se je začulo trkanje detla. Polagoma je postalo hladno, sivo jutro belo in prav tako polagoma so narasli glasovi in se pojavilo življenje. Velik čudež, kako se narava otrese spanja in podaja na delo, se je razvijal pred razmišljujočim dečkom. Majhna, zelena gosenica je prilezla po rosnem listu, dvigala dve tretjini svojega telesa od časa do časa v zrak, vohnjala okoli sebe, nato se napotila zopet dalje; merila je namreč, kot je dejal Tom. In ko se je obrnila gosenica proti njemu, je sedel nepremično in upanje je naraščalo in pojemalo v njem, kakor se je žival obračala proti njemu ali se hotela obrniti drugam; in ko je naposled mučen trenutek pomišljala v zraku in je potem odločno udarila na Tomovo nogo in začela potovati po njej, se mu je srce radovalo, kajti to je pomenilo, da dobi novo obleko — brez najmanjše sence dvoma bleščečo razbojniško uniformo. Sedaj se je prikazal sprevod mravelj, pravzaprav od nikoder, ki so šle na svoje delo. Ena se je hrabro trudila mimo z mrtvim pajkom v rokah, ki je bil petkrat večji od nje, ter ga vlekla naravnost na neko drevesno deblo. Rujava pikasta polonica je plezala po vrtoglavi višini travne bilke, Tom se je sklonil k njej in rekel:

Polonica, polonica, poleti domov,
Doma gori hiša, otroci so sami,

in polonica je razprostrla svoja krila in odletela, da se prepriča — kar dečka ni iznenadilo, kajti vedel je že od nekdaj, kako lehkoverna je ta žuželka, in je že več kot nekrat zlorabil njeno abotnost. Nato je prišel kroglač (hrošč), krepko vzdigajoč svojo oblo; in Tom se je dotaknil živali ter videl, kako je zleknila svoje noge ob telesu in se delala mrtvo. Ptice so se tačas že močno glasile. Oponašalec s severa se je razvnel na nekem drevesu nad Tomovo glavo, žgolel radostno in oponašal svoje sosede. Nato je priletela glasna šoja kakor blisk modrega plamena ter se usedla na vejici skoro tik dečka, vrgla svojo glavo na stran in ogledovala z velikansko radovednostjo neznance; prihiteli sta siva veverica in velika lisica, ki sta se od časa do časa usedli in si ogledovali dečke, kajti te divje stvarice niso videle nemara še nikoli človeškega bitja in niso vedele, ali naj bi se jih bale ali ne. Vsa narava se je zbudila in gibala, dolgi žarki so prodirali skozi gosto listje blizu in daleč in na prizorišče je priletelo nekaj metuljev.

Tom je zbudil ostala dva razbojnika in vsi so kričeč oleteli; v dveh, treh minutah so bili slečeni in se lovili in metali po plitvi, bistri vodi peščene sipine. Občutili niso nobenega poželjenja po spečem mestecu daleč onstran veličastne, širne vodne gladine. Nekak klateški tok ali rahlo naraščanje reke je odneslo njihov plav s seboj, ali to jih je navdajalo samo z zadovoljstvom, kajti njegova izguba je pomenila pretrganje vseh vezi med njimi in civilizacijo.

Čudovito okrepčani, veseli in lačni so se vrnili v svoje taborišče in kmalu je zopet vzplapolal ogenj. Huck je našel v bližini bister, mrzel studenec in dečki so naredili iz širokih hrastovih ali hikorijevih listov posode in spoznali, da je voda, oslajena po taki čarobnosti divjega gozda, dovolj dober nadomestek za kavo. Joe je začel rezati špeha za zajutrek. Tom in Huck pa sta ga pozvala, da naj malo počaka; štopila sta do pripravnega kraja na rečnem bregu in vrgla vrvice v vodo; skoro takoj nato sta dobila plačilo. Joe ni imel časa postati nepotrpežljiv, kajti kmalu sta se vrnila z nekoliko ostriži in majhnim bradatim somom — z zalogo, ki je bila za celo družino dovolj velika. S pomočjo špeha so spekli ribe in se začudili, da se jim ni zdela še nikdar riba tako okusna. Ni jim bilo znano, da je riba iz reke tem boljša, čim preje pride po vjetju na ogenj in so malo pomislili na to, kaka zabela je spanje in gibanje na prostem zraku, kopanje in seveda tudi precejšen glad. (Dalje prihodnjič.)

V ALI IZ
JUGOSLAVIJE
je potovanje preko Bremena na največjih in najhitrejših parnikih družbe
NORTH GERMAN LLOYD
Krasne in ugodne III. razreda kabine.
Za pojasnila vprašajte vašega domačega zastopnika ali na:
NORTH GERMAN
LLOYD
100 N. La Sale St., Chicago, Ill.

Ali želiš znati pravilno pisati in čitati angleško? Naroči si "Slovensko-angleško slovnico", katero je izdala in ima na prodaj Književna matica S. N. P. J.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Ali ste že začeli

agitacijo za DNEVNIK PROSVETO? Kampanja je sedaj v polnem teku in prvi uspehi so se že pokazali. Ne bodite vi zadnji s prigiašenjem v to kampanjo. Pričnite takoj! Pridobite svojega znanca in prijatelja, da se takoj naroči na Prosveto. Čaka vas lepa nagrada, če pošljete dve ali več obnovljenih naročnin; ali pa vsaj eno novo.

Brez odbite provizije ste za enega novega naročnika za pol leta upravičeni do knjige "JIMMY HIGGINS," vredne $1; za celoletno naročnino dobite "SLOVENSKO-ANGLEŠKO SLOVNICO", vredno $2, ali pa druge knjige iz založbe "Književne matice" v vrednosti $2.

Za dve celoletni naročnini dobite lepo in debelo knjigo "AMERIŠKI SLOVENCI", vredno $5, ali pa druge knjige v vrednosti $5.

Vsi bratje in sestre S. N. P. J., takoj na delo za nove naročnike! Zlasti pa dopisniki, ki pišete, kako priljubljena vam je Prosveta. Še z agitacijo dokažite, da vam je res priljubljena in da delate za njeno razširjenje.

Naročnina je za celo leto $5, za pol leta $2.50; za Chicago in Cicero celoletno $6.50, za Evropo $8.

IZPOLNITE IN IZREZITE TA KUPON.

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Priloženo dobite naročnino $....., za katero pošljite Prosveto:

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

Ime ..... $.....

Naslov .....

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
ima v zalogi sledeče knjige:
AMERIŠKI SLOVENCI—izvrstna krasna knjiga, obsega 632 strani, trdo vezana, vredna svoje cene, stane..$5.00
Slovensko-Angleška Slovnica—zelo poučna in lahko razumljiva knjiga za učenje angleščine, z dodatkom raznih koristnih informacij, stane samo.....$2.00
Zakon Biogenezije—tolmači naravne zakone in splošni razvoj, knjiga iz katere zamorete črpati mnogo naukov za telesno in duševno dobro.....$1.50
Pater Malaventura—V Kabaretu—zanimiva povest iz življenja ameriških frančiškanov, in doživljaji rojaka, izvrstno spopolnjena s slikami.....$1.50
Zajedalci—resnična povest in prava ilustracija doslej skritega dela življenja slovenskih delavcev v Ameriki..$1.75
Jimmie Higgins—krasna povest, ki jo je spisal sloviti ameriški pisatelj Upton Sinclair, poslovenil pa Ivan Molek $1.00
Zapisnik 8. redne konvencije S. N. P. J., 252 strani mehko vezana, stane samo.....50c
"Hrbtenica"—drama v treh dejanjih s prologom in epilogom—mehko vezana, stane samo.....25c
"Informator"—knjižica z vsemi potrebnimi podatki o S. N. P. J.—zelo priporočljiva za člane—stane samo..20c
Pišite ponje na:
KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.
2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Ali imate navado

hraniti, ali si jo hočete vzgojiti s tem, da začnete s hranilno vlogo?

To važno vprašanje morate rešiti prej ali slej—in zakaj bi ne storili to takoj.

Varna banka za vlaganje vašega denarja.

KASPAR AMERICAN STATE BANK
1900 BLUE ISLAND AVE. CHICAGO, ILL.

OSKRBITE SI POT V EVROPO Z NAŠIM POSREDOVANJEM